

India: Økonomireformer forsterker klasseskiller

Det sies ofte at den indiske økonomien vokser. I virkeligheten holdes veksten oppe av krav fra den rike del av India og store utenlandske lån, som øket veksten for en kort periode.

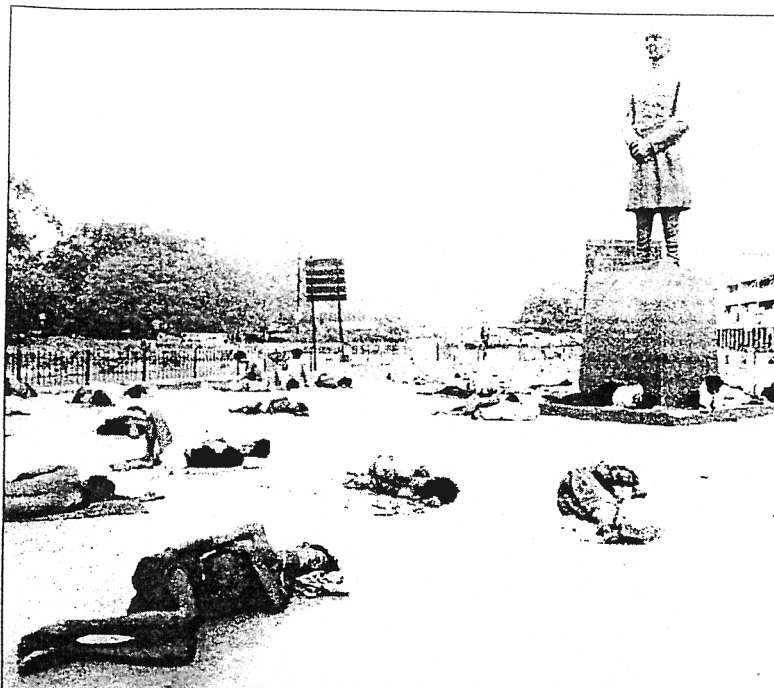
KALIM SIDDIQUI

Indias totale utenlandsgjeld var i 1993 mer enn 90 milliarder dollar og låneutgiftene var 8,08 milliarder dollar. Det viktigste regjeringen har gjort er i hovedsak knyttet opp til den utenlandske valutaresserven - hvilket i praksis betyr å opparbeide seg tillit hos de multilaterale finansinstitusjonene. Økningen i den utenlandske valutaresserven skyldes derved ikke store utenlandske investeringer eller eksport, men hovedsaklig lån fra internasjonale finansinstitusjoner. Hjelper denne nåværende politikken de fattige?

IMF's ortodokse mønster

Spørsmålet er ikke hvorvidt man kan nyte luksusgoder som satellitt-TV, importere biler eller ferier i utlandet, men snarere hva som skjer med inntekten og arbeidssituasjonen til de fattige som utgjør nesten 40 % av Indias totale befolkning.

Regjeringens nye økonomiske program holder fast ved det ortodokse mønster IMF/Verdensbanken legger opp til. Dens bestemte tilfengelse av en omfattende politikk som har som mål å redusere regjeringens rolle på en rekke områder - samt i sterkere grad å eksportorientere den indiske økonomien. Kort sagt forfektes det ortodokse synspunktet at økonomisk krise i India skyldes at elementer er i ubalans. En fiskal ubalans, hvor regjeringen bruker mer enn de tjener, og en handelsbalans, som resultat av et importsubstituerende industrialiseringsmønster. For å rette på disse ubalansene, har Structural Adjustment Programme (SAP) som mål å få regjeringens pengeforbruk under kontroll, øke eksportorienteringen og ulike lovforslag som skal redusere reguleringen av privat sektor slik at produktiviteten kan økes. SAP, ledet av IMF/Verdensbanken, reagerer som regel smertefullt, når regjeringens forbruk synker og den økede konkurransen mellom private eliminerer de svakest og fører til nedgang. For nedskjæringen i subsidier fra regjeringen rammer dessverre de fatis-

FLERE FATTIGE: I India lever ufattelige 45 millioner mennesker under den offisielle fattigdomsgrensen, 25 av disse som en direkte konsekvens av SAP; Structural Adjustment Program. Foto: Scan Foto.

ge, som må lide under økt inflasjon og arbeidsledighet. Mens den frie adgangen for Trans National Corporations (TNC) fjerner de små hjemmebedriftene.

Ideelt sett burde den faktiske byrden ved SAP burde vært båret av kreditorlandene gjennom gjeldsnedsettelse og rentereduksjon. Isteden er systemet designet for å gi maksimale fordeler til vestlige finansinstitusjoner og internasjonale foretag.

Etter Rajivs liberaliseringsprogram - basert på mer vestlig import for å modernisere India på 80-tallet - steg Indias import til nye høyder. Tendensen tiltok under Gulfkrigen. Parallelt steg imidlertid rentenivået og utenlandske valutaresserver ble redusert, mens tapet av Sovjet og det øst-europeiske markedet for indisk eksport, gjorde det enda vanskeligere med utenlandske økonomiske forbindelser. Til slutt var India tvunget til å låne fra Verdensbanken/IMF. TNCene og Verdensbanken hadde ventet på denne situasjonen de siste fire tiårene. Systemet fikk solid støtte fra den nyrike klassen i det styrende oligarkiet - innbefattet byråkratiet. De fremholdt at lånene fra Verdensbanken i 1991 også var til utbygging av landsbygde, vannforsyningsprosjekter etc. hvor utenlandsk valuta eller teknologi ikke var nødvendig.

Stigende inflasjon

Gode resultater i landbruket grunnet flere år med gunstig regntid holdt inflasjonen nede. Men inflasjonen er allikevel ikke under kontroll av den grunn, og dagens prisstigning, rundt 11 % i året, er betraktelig høyere enn tidligere tiår. Dette har igjen rammet de fattige hardest. Landbrukslønningene som steg på 80-tallet, har sunket siden SAP-pakken er satt ut i live. Det førte til at lønningene i denne næringen sank i samtlige delstater mellom 1990 og 1992. De fattige, spesielt i byene, er også blitt rammet av reduksjon i det offentlige distribusjonssystemet for matvarer, som man har merket

mange steder.

For første gang har stagnasjonen i viktige industrisektorer intruffet samtidig med at landbruket har gitt gode resultater. Selv om vekst i landbruket har vært den viktigste stabiliserende faktor i økonomien, er det også her tegn på nedgang. Mellom 1990 og 1993 var landbruksutbyttet beregnet til å øke med 1,5 % i året, mot et gjennomsnitt på 3 % før 1990. Derfor er ikke gunstige regntid alene nok til å overkomme andre langsiktige problemer. Synkende realinvesteringsrente, begrensninger på videre kultivering grunnet mer intensiv innhøsting, økt avhengighet av moderne hjelpemidler som kunstgjødning, desinfeksjonsmidler og utarming av jordbunnen etc. Regjeringen synes ikke å ha noen skikkelig plan for å takle disse problemene bortsett fra å stole utelukkende på relative priser og frigjøring av markeder. Siden har landbruksinvesteringene fortsatt å synke til tross for bedrede handelsbetingelser. Det kan synes som om denne strategien ikke virker.

Det finnes en ubetydelig vekst i per capita - forbruk. Nedgangen i de samlede investeringsratene er resultatet av tendenser i både landbruk og industri, hvor investeringene har vist nedgang på flere områder. I industrien spiller dette nedgangen som har vært tilstede siden 1991-92 og som har blitt kraftig forsterket av regjeringens skarpe nedskjæring på investeringsutlegg. I virkeligheten har regjeringens forbruksmønster, som er rask økning av finanssektoren, bidratt til å fremme renteinteressene i økonomien fremfor å tilskynde produktive investeringer. Påstandene om bedring den siste tiden gjelder bare noen få sektorer og i veldig liten grad.

Flere fattige

Produksjonen i investeringsrelatert forbruksvareindustri og masseforbruksvarer har fortsatt å synke. Data fra Flankommissionen viser at tallet

på mennesker som lever under den offisielle fattigdomsgrensen har steget til 45 millioner. 25 millioner av dem direkte på grunn av SAP. SAP inkluderer ikke miljøbeskyttelse og fornuftig forvaltning av naturressursene som målsetning for den strukturelle reformen. Det at man ikke tar med disse viktige områdene i beregningen kan i mange tilfeller føre til en uholdbar utnyttelse av naturressursene. Idag er det velkjent at Indias fattigdom er nært forbundet med ulik fordeling av landeieendommer og den stadige utarming av naturressurser. Av 329 millioner hektar jordbruksareal regnes omlag 179 millioner hektar som utarmet, vesentlig på grunn av mangel på beskyttelse fra trær og det øverste jordsmonnet. Dette fører til mye tørke og flom. Videre er den årlige raten på områder som ryddes for skog 150.000 hektar. Den utstrakte ryddingen av skog de senere år har gått på bekostning av Himalayas vannførende dalsystemer som er sårbar overfor jorderosjon.

Den økede eksporten og internasjonale konkurransen sikter mot en større utnyttning av naturressursene. Mesteparten av den industrielle produksjonen kommer fra bioorganisk industri som tekstiler, papir, treverk, gummi, sukker etc. Nå har India opphevet industrielle bevilgninger for alle de ovennevnte industriene inkludert sement, uavhengig av investeringsraten. Dette medfører en ubegrenset bruk av ressurser uten noen form for kontroll. Disse industriene ødelegger miljøet - og tvinger mennesker til å forlate sitt land og sine skoger. Forurensningskontroll og avfallsbehandling har nemlig vært neglisjert til fordel for annen kriminalitet i India.

Håpløse India?

Nå har imidlertid Indias regjering tatt sikte på en ny landbrukspolitikk for eksport av landbruksprodukter. Men for å tjene utenlandsk valuta til å nedbetale gjeld med, vil eksport av pengeavlinger erstattes matavlinger

Konkret vil dette resultere i økt avhengighet av utenlandske markeder, miljøet blir ødelagt av desinfeksjonsmidler samt den omfattende skogsryddingen. Større tiltak for pengeavling vil bety en neglisjering av matavlingene, noe som betyr at India må importere mat for å fø sine innbyggere, mens man eksporterer det man produserer.

Imens har balansen i betalingskrisen blitt forsterket av økte kostnader med gjeldsbetaling og luksusimport for en rik minoritet, som har tjent solid på regjeringstiltakene. Resten av befolkningen har fått redusert sin kjepekraft som følge av prisøkning og arbeidsløshet. Kombinert med fri adgang for utenlandsk kapital, er dette ved å presse hjemmeproduksjonene mot bankerott. SAP, styrt av Verdensbanken/IMF, nekter India muligheten til en uavhengig utvikling. Reformene har solid støtte fra Indias største finanshus i allianse med lobbyen til den øverste kastens godseiere. Indiske monopolforetninger som Tata, Birla, Dalmia etc., identifiserer seg stadig mer med utenlandsk kapital og global verdensøkonomi - fremfor nasjonale interesser. Store indiske forretningsfamilier i samarbeide med utenlandsk kapital er raskt i ferd med å tre inn på en mengde områder som tidligere var reservert for småindustrien. Ineffektiv industri fjernes således ved hjelp av exit-politikken, som er konstruert for å fjerne ineffektiv industri. Dermed blir det enklere for arbeidsgivere å si opp arbeidere. I alt vil beregnet 4 til 8 millioner offentlig og privat ansatte (av en total arbeidsstokk på 26 millioner) bli sagt opp de neste tre årene. Lederen for et firma ser exit-politikken som «en mulighet til å endre arbeidslovgivningen og til å bli kvitt overflødige arbeidere. For oss er det mer lønnsomt å gjøre underkontrakter med små fabrikk som ansetter tilfeldig og ikke-organisert arbeidskraft».

Det at man ikke greier å skaffe mer arbeid for en økende arbeidsstyrke har vært en stor svikt ved SAP. Nedgangen i ansettelsestallet i privat sektor gjennom 1980-tallet har vært kjent, men denne trenden har tiltatt også i offentlig sektor. Mønsteret til SAP har hittil vært å avgiftsbelegge små bedrifter, som er de største arbeidsgiverne. Samtidig har antallet irregulære ansettelser steget - mens antallet regulære ansettelser har sunket etter 1990.

Hadde India noen muligheter? Selvsagt. India kunne ha flyttet om på gjelden for å omstrukturere utenlandshandelen og drastisk beskåret importen av våpen og luksusgoder. Å mobilisere lokale ressurser gjennom skattelegging av rike og så gjennomføre landreformer, å øke vektleggingen på utdanning og landlig småindustri ville ikke ha krevet fremmed kapital eller teknologi, men snarere skapt jobber for den voksende landlige befolkningen. Videre ville India da blitt tvunget til å utvikle teknologi basert på hjemlige ressurser og erfaring. Istedenfor prosjekter med supervarmeanlegg ville landet ha klart seg med sine varmeanlegg. For å gjøre en slik politikk effektiv må det eksisterende sentraliserte herskende oligarkiet i India bli erstattet av demokratiske institusjoner på grasrotniva, og byråkratiets rolle må reduseres.

Caravan
SENTERET
Brånåsdalen - 2007 Kjeller

SE VÅRE TILBUD

2

Text TV s. 223

☎ 63 87 92 00

Morgenbladet - 12.5.95
Oslo - Norway.